

Motion till riksdagen

1989/90:L204

av Gullan Lindblad och Per Stenmarck

(båda m)

Lagstiftning för ideella organisationer

Trots den betydelse som olika organisationer har, saknas idag normer av grundläggande karaktär beträffande de ideella organisationernas förhållanden till skillnad från aktiebolag och ekonomiska föreningar, som är noggrant lagreglerade.

Frågan om en lagstiftning beträffande ideella föreningar har många gånger varit föremål för riksdagens behandling men samtliga motioner har avslagits med konstaterandet att det saknas skäl för att införa en lagstiftning i ämnet.

Då undertecknade motionärer anser frågan viktig med hänsyn till bl.a. rättssäkerhetsaspekter återkommer vi med våra motionskrav.

Vi anser givetvis att ideella organisationer ska ha stor frihet i sitt handlande men vissa grundläggande krav bör kunna ställas även på dessa.

Utvecklingen på senare år inom de fackliga organisationerna ger stöd för vår tidigare framförda ståndpunkt att den enskildes ställning i förhållande till en organisation bör ges ett lagfäst skydd. Många fackligt anslutna har t.ex. ställt sig mycket frågande inför att bli anslutna till kollektiva hemförsäkringar. Det var inte mindre uppseendeväckande att högsta domstolen – i motsats till underinstanserna – ansåg att ett fackförbunds beslut att teckna kollektiv hemförsäkring för sina medlemmar inte avsåg ett ändamål som var uppenbart främmande för förbundets uppgift enligt stadgarna (NJA 1987 s. 394). Andra uppmärksammade fall är blockader, som riktat sig mot företag utan anställda eller med anställda som inte är anslutna till den blockerande organisationen. (GeKås i Ullared är ett exempel). Inte heller finns det regler mot s k organisationsklausuler, där arbetsgivaren enligt avtal med en fackorganisation förbinder sig att inte anställa personer, som inte tillhör den avtalslutande arbetstagarorganisationen.

Andra viktiga frågor, där klara regler saknas, gäller den enskildes rätt att stå utanför eller utträda ur en organisation samt rätten att slippa kollektivanslutning.

Tyngdpunkten i en utredning och eventuell lagstiftning bör ligga i den enskildes ställning i förhållande till organisationen. En kommande lagstiftning bör innehålla regler om medlems bundenhet av beslut som fattats utan medlemsens direkta medverkan samt om medlems inträde i och utträde ur förening.

Ett förhållande som vi nyligen uppmärksammats på, rör svårigheten att

fastställa en organisations hemvist – en fråga som är intressant såväl ur den enskildes som statens synpunkt, t ex i konkursärenden.

Mot. 1989/90
L204

En konkursansökan gentemot en ideell organisation, som inte fullgör sina ekonomiska skyldigheter t ex gentemot anställda, kan avvisas enligt 2 kapitlet 1 § konkurslagen om det inte kan visas vilken domstol som är behörig att uppta målet. Det kan uppstå ett slags immunitet mot konkurs och talan mot arbetsgivarföreträdare enligt 77a § uppbördslagen låter sig inte göras p.g.a. utredningstekniska svårigheter. En arbetstagare i föreningen, som inte erhållit sin lön under de senaste månaderna, kan inte tillgodogöra sig den statliga lönegarantin p.g.a. att organisationen inte kan försättas i konkurs.

Det bör ifrågasättas om det inte är ett minimikrav på en organisation att styrelsen registreras och att uppgift ges om styrelsens säte.

Tillsammantaget anser vi att det finns skäl att utreda frågan om lagstiftning för ideella organisationer.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag till lagstiftning beträffande ideella organisationer.

Stockholm den 10 januari 1990

Gullan Lindblad (m)

Per Stenmarck (m)